

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

2011

Nr 97

Nr 97

LAGTINGSORDNING

för Åland

Föredragen för Republikens President¹⁾ den 14 oktober 2011

Utfärdad i Mariehamn den 21 oktober 2011

I enlighet med lagtingets beslut²⁾, tillkommet i den ordning 55 § lagtingsordningen anger, föreskrivs:

1 kap. Grunderna för det åländska samhälls- skicket

1 § Åland

Åland är en på folkrätten grundad autonomi och är genom internationella avtal demilitariserat och neutraliserat.

Autonomin syftar till att säkerställa och garantera Ålands befolkning bevarandet av det svenska språket, dess kultur och lokala traditioner.

2 § Demokrati och rättsstatsprincipen

Den offentliga makten inom autonomin tillkommer folket som företräds av Ålands lagting.

Till den representativa demokratin hör att den enskilde har rätt att påverka samhällsutvecklingen genom att ta del i allmänna val och folkomröstningar och att ta medborgarinitiativ.

All utövning av offentlig makt ska bygga på lag. I all offentlig verksamhet ska lag noggrant iakttas.

3 § Språket

Lagtingets verksamhetspråk är svenska.

4 § Parlamentarism

Den lagstiftande och ekonomiska makten inom autonomins behörighet utövas av lagtinget, som kontrollerar den offentliga maktutövningen inom autonomins behörighet.

Regeringsmakten utövas av landskapsregeringen vars medlemmar ska åtnjuta lagtingets förtroende.

2 kap. Lagtinget och lagtingsledamöterna

5 § Lagtingets sammansättning och valperiod

Ålands lagting består av trettio ledamöter som väljs för fyra år åt gången.

Lagtingets mandattid inleds vid arbetsårets öppnande. Det avgående lagtinget beslutar om tidpunkten för öppningen av arbetsåret så snart valresultatet har fastställts. Öppningen av arbetsåret ska hållas utan dröjsmål. Mandattiden fortgår tills nästa lagtingsval har förrättats och det tidigare lagtingets arbetsår har avslutats.

¹⁾ Lagens 1 § 3 mom. förordnades att förfalla.

²⁾ LM nr 2/2010-2011

Lu bet. nr 23/2010-2011

För ledamotskapet i lagtinget utgår ett arvode samt övriga ersättningar i enlighet med vad som bestäms i arbetsordningen. I arbetsordningen kan också bestämmas att ersättning i särskilda fall ska utgå till tidigare ledamöter under en begränsad period. Om pension för ledamöterna bestäms i landskapslag.

6 §

Lagtingsval

Alla röstberättigade har lika rösträtt i val till lagtinget där lagtingsledamöterna väljs genom direkta, proportionella och hemliga val.

För lagtingsval bildar Åland en valkrets.

Rösträtt vid lagtingsval har den som senast på valdagen fyller 18 år och som innehar åländsk hembygdsrätt.

Rösträtt får inte utövas genom ombud.

Närmare bestämmelser om lagtingsval finns i en landskapslag.

7 §

Valbarhet och inskränkningar i rätten till lagtingsuppdrag

Valbar i lagtingsval är varje röstberättigad som inte är omyndig eller som innehar en militär tjänst. Förlorar en ledamot sin valbarhet, upphör hans eller hennes uppdrag som ledamot av lagtinget.

En ledamot som har valts till medlem av landskapsregeringen ska frånträda sitt uppdrag som ledamot av lagtinget för den tid uppdraget i landskapsregeringen varar. Under denna tid inträder ersättaren i hans eller hennes ställe i lagtinget. En medlem av landskapsregeringen som valts till ledamot av lagtinget ska avgå från landskapsregeringen om han eller hon inte enligt bestämmelserna i detta mom. frånträder sitt uppdrag som ledamot av lagtinget.

8 §

Upplösning av lagtinget

Om republikens presidents rätt att upplösa lagtinget bestäms i självstyrelselagen.

Lagtinget kan, på motiverat förslag av talmannen eller lantrådet, med minst 20 röster besluta om upplösning av lagtinget.

Om lagtinget har upplösts ska nyval förrättas.

Närmare bestämmelser om förfarandet vid lagtingets upplösning finns i lagtingets arbetsordning.

9 §

Förtida lagtingsval

Om lagtinget har fattat beslut om upplösning och nytt val har förrättats ska, om inte en ny upplösning av lagtinget ägt rum, ledamots upp-

drag gälla från den dag han eller hon förklarats vald till och med det plenum då republikens president eller på hans eller hennes vägnar landshövdingen, förklarar arbetet avslutat för valperioden. Om nyval verkställts samma år som ordinarie val skulle ha förrättats ska dock ledamots uppdrag gälla till det fjärde året efter valet, fram till det plenum då republikens president eller på hans eller hennes vägnar landshövdingen, förklarar arbetet avslutat för valperioden.

10 §

Avbrott i samt befriande och skiljande från uppdraget som lagtingsledamot

En ledamot i lagtinget kan inte samtidigt inneha uppdrag som landshövding eller som ledamot av Finlands riksdag eller Europaparlamentet. Uppdraget som lagtingsledamot sköts då i stället av ledamotens ersättare.

Lagtinget kan på begäran av en lagtingsledamot bevilja denne befrielse från uppdraget som lagtingsledamot för en bestämd tid eller för den återstående mandattiden, om lagtinget anser att det finns en godtagbar orsak till detta.

Om en lagtingsledamot på ett väsentligt sätt och upprepade gånger försummar att sköta sitt uppdrag som lagtingsledamot eller genom en verkställbar dom har dömts till fängelse för ett uppsåtligt brott eller till straff för valbrott kan lagtinget genom ett beslut som har fattats med minst 20 röster skilja ledamoten från uppdraget antingen helt eller för en bestämd tid.

Ifall en ledamot avlider, förlorar sin valbarhet, avgår på grund av laga eller av lagtinget godkänt skäl eller förklaras ha förverkat sitt uppdrag, inträder ersättaren i hans eller hennes ställe.

Om lagtinget har beviljat en ledamot befrielse från att delta i lagtingsarbetet under en viss tid inträder ersättaren i ledamotens ställe. Det samma gäller för den tid en ledamot avtjänar frihetsstraff.

I lagtingets arbetsordning finns närmare bestämmelser om avbrott i och skiljande från uppdraget som lagtingsledamot.

11 §

Lagtingsledamöternas oberoende

Varje lagtingsledamot är skyldig att i sitt uppdrag handla som rätt och sanning bjuder. Ledamoten ska därvid iaktta lag och är inte bunden av andra bestämmelser.

12 §

Lagtingsledamöternas immunitet

En lagtingsledamot får inte förhindras att utöva sitt uppdrag som lagtingsledamot.

En lagtingsledamot får inte åtalas eller berövas sin frihet för åsikter som ledamoten yttrat i lagtinget eller för sitt beteende vid behandlingen av ett ärende om inte lagtinget samtyckt till åtgärden genom ett beslut som har fattats med minst 20 röster.

Om en lagtingsledamot har anhållits eller häktats, ska lagtingets talman genast under rättas om detta. En lagtingsledamot får inte utan lagtingets samtycke anhållas eller häktas före rättegång, om inte ledamoten av vägande skäl misstänks vara skyldig till ett brott för vilket det lindrigaste straffet enligt lag är fängelse i minst sex månader.

13 §

Lagtingsledamöternas rätt att yttra sig

Varje lagtingsledamot har rätt att i lagtinget fritt tala om alla angelägenheter som debatteras samt om behandlingen av dem om inte annat bestäms i denna lagtingsordning. Talmanskonferensen kan dock besluta om tidsbegränsningar av anföranden i enlighet med vad som närmare bestäms i lagtingets arbetsordning.

14 §

Sättet att uppträda

Lagtingsledamöterna ska i sitt uppdrag uppträda sakligt och värdigt och utan att kränka eller förolämpa andra. Om en lagtingsledamot bryter mot denna bestämmelse kan talmannen påpeka detta eller frånta ledamoten rätten att fortsätta tala. En lagtingsledamot som upprepade gånger bryter mot ordningen kan tilldelas en varning av lagtinget eller utestängas från lagtingets sammanträden för högst två veckor.

15 §

Jäv för lagtingsledamöter

En lagtingsledamot är jävig att delta i beredningen och beslutsfattandet i ärenden som gäller ledamoten personligen. I plenum får lagtingsledamoten dock delta i debatten i ett sådant ärende.

3 kap.

Lagtingets organisation

16 §

Lagtingets arbetsår

Lagtinget sammankommer årligen till ett nytt arbetsår vid den tidpunkt som lagtinget beslutar. Republikens president, eller på hans eller hennes vägnar landshövdingen, förklarar lagtinget öppnat.

Lagtingets arbete fortgår, med eller utan avbrott, enligt vad talmanskonferensen beslutar i enlighet med vad som närmare bestäms i lagtingets arbetsordning.

Det sista arbetsåret under valperioden fortgår till dess republikens president eller på hans eller hennes vägnar landshövdingen, förklarar arbetet avslutat för valperioden.

17 §

Lagtingets talmän

Lagtinget väljer skilt för sig och inom sig för varje arbetsår en talman och två vicetalmän. Val av talman och vicetalmän förrättas med slutna sedlar. I lagtingets arbetsordning finns närmare bestämmelser om val av talmännen.

18 §

Talmanskonferensen

Talmanskonferensen består av talmannen, vicetalmännen, utskottsordförandena och en ledamot från var och en av de lagtingsgrupper som inte annars skulle vara representerade i talmanskonferensen.

Talmanskonferensen ger råd till talmannen om hur lagtingsarbetet ska ordnas och om förfarandet vid behandlingen av ärenden i lagtinget. Talmanskonferensen kan även överlämna lagförslag till lagtinget i ärenden som rör lagtingets organisation eller arbete eller Ålands delegation i Nordiska rådets organisation eller arbete.

19 §

Talmannens uppgifter

Talmannen sammankallar plenum, föredrar ärendena i plenum och leder diskussionen samt övervakar att lag iakttas vid behandlingen av ärenden i lagtinget. I plenum deltar talmannen inte i diskussionen. Talmannen kan dock delta i omröstningar och val i lagtinget. Om talmannen är förhindrad att delta i plenum träder en vicetalmän i talmannens ställe.

Talmannen får inte vägra att ta upp ett ärende till behandling eller ett förslag till omröstning, utom i det fall att talmannen anser det strida mot lag eller mot ett beslut som lagtinget har fattat. Talmannen ska då uppge orsaken till vägran. Om lagtinget inte nöjer sig med talmannens förfarande, hänskjuts saken till lag- och kulturutskottet som utan dröjsmål ska avgöra om talmannen har förfarit riktigt.

Talmannen är ordförande för självstyrelsepolitiska nämnden och har uppgifter enligt 4 kap. i anslutning till regeringsbildningen. Talmannen har även uppgifter enligt självstyrelselagen.

20 §

Lagtingets utskott

Lagtinget tillsätter för varje valperiod följande permanenta utskott:

- 1) lag- och kulturutskottet,
- 2) finans- och näringsutskottet,
- 3) social- och miljöutskottet och
- 4) justeringsutskottet.

Lagtinget kan dessutom tillsätta tillfälliga utskott antingen för återstoden av en valperiod eller för att bereda särskilda ärenden.

Lagtinget kan på förslag av talmannen eller talmanskonferensen besluta om nyval av ett eller flera utskott.

I lagtingets arbetsordning finns närmare bestämmelser om utskotten.

21 §

Självstyrelsepolitiska nämnden

Lagtinget tillsätter för varje valperiod en självstyrelsepolitisk nämnd för behandling av frågor rörande Ålands författningsenliga ställning och externa relationer samt ärenden som gäller Europeiska unionen enligt vad som närmare bestäms i 9 kap.

Självstyrelsepolitiska nämnden består av talmannen samt minst fyra och högst nio ledamöter samt ett nödvändigt antal ersättare som lagtinget väljer inom sig.

Självstyrelsepolitiska nämnden kan vid behov avge ett yttrande till landskapsregeringen i ett ärende som hör till nämndens uppgiftsområde. Nämnden kan även besluta att ett sådant ärende ska tas upp till debatt i plenum, varvid lagtinget dock inte fattar beslut i saken.

I lagtingets arbetsordning finns närmare bestämmelser om självstyrelsepolitiska nämnden.

22 §

Andra organ och företrädare som lagtinget väljer

Lagtinget väljer andra organ som behövs, enligt vad som bestäms i lagtingets arbetsordning.

Bestämmelser om hur lagtinget väljer företrädare i organ som bygger på internationella fördrag eller i andra internationella organ utfärdas vid behov i lagtingets arbetsordning.

23 §

Val av lagtingets organ

Utskotten och övriga organ i lagtinget tillsätts under valperiodens första arbetsår för hela valperioden, om inte något annat bestäms i lagtingets arbetsordning. På förslag av talmanskonferensen kan lagtinget besluta att nyval av samtliga medlemmar av ett utskott eller ett annat organ ska förrättas.

Lagtinget förrättar val av utskott och andra organ. Om lagtinget inte är enigt om ett val

förrättas det enligt proportionellt valsätt, om annat inte bestäms i lagtingets arbetsordning.

4 kap.

Regeringsbildningen

24 §

Regeringsbildning

Innan lanträdet väljs förhandlar lagtingsgrupperna om regeringsprogrammet och landskapsregeringens sammansättning. Utifrån resultatet av dessa överläggningar meddelar talmannen vem som är lantråds kandidat.

Om lantråds kandidaten vid öppen omröstning i lagtinget har fått mer än hälften av de avgivna rösterna, väljs han eller hon till lantråd.

Får kandidaten inte den majoritet som krävs ska en ny kandidat ställas upp i samma ordning. Om inte heller den nya kandidaten får mer än hälften av de avgivna rösterna, ska valet av lantråd förrättas genom öppen omröstning i lagtinget. Den som då får flest röster blir vald. Faller rösterna lika avgör lotten.

Övriga medlemmar i landskapsregeringen utnämns av talmannen i enlighet med förslag av den som valts till lantråd.

När landskapsregeringen utnämns och när dess sammansättning ändras på ett betydande sätt ska lagtinget vara sammankallat.

25 §

Meddelande om regeringsprogrammet

Landskapsregeringen ska utan dröjsmål, innan den tillträder, överlämna sitt program till lagtinget i form av ett meddelande. Samma förfarande ska iakttas när landskapsregeringens program eller sammansättning har ändrats på ett betydande sätt.

Lagtingets behandling av meddelandet avslutas med en omröstning vid vilken det för godkännande av regeringens program och sammansättning krävs mer än hälften av de avgivna rösterna.

Närmare bestämmelser om bland annat tidsgränser för regeringsbildningen kan intas i lagtingets arbetsordning.

26 §

Ministrarnas bindningar

En medlem av landskapsregeringen får inte sköta en offentlig tjänst eller sådant annat uppdrag som kan inverka menligt på uppdraget som medlem i landskapsregeringen eller som kan äventyra förtroendet för lantrådets eller ministrarnas verksamhet.

Lanträdet och varje minister ska utan dröjsmål efter utnämningen ge en för lagtinget avsedd

redogörelse för bindningar som kan ha betydelse vid utövningen av verksamheten som medlem av landskapsregeringen såsom näringsverksamhet, ägande i företag, betydande förmögenhet eller skuld samt för sådana uppdrag och andra bindningar vid sidan av lantrådets eller ministrernas tjänsteåligganden. Närmare bestämmelser kan intas i lagtingets arbetsordning.

27 §

Avsked för lantrådet, vicelantrådet och ministrarna

Lagtinget beviljar på begäran lantrådet avsked varefter ett nytt lantråd ska utses enligt 24 och 25 §§. Ett nytt lantråd ska också utses om lantrådet avlidit eller blivit varaktigt förhindrad att handha sitt uppdrag. Lagtingets talman beviljar på begäran vicelantrådet eller en minister avsked. Talmannen ska också bevilja vicelantrådet eller en minister avsked på initiativ av lantrådet.

Talmannen ska även utan begäran bevilja medlemmarna av landskapsregeringen avsked, om lagtinget förklarat att lantrådet inte längre har lagtingets förtroende eller om lantrådet av andra skäl avgår.

Landskapsregeringens medlemmar ska handha sina uppdrag till dess nya medlemmar utsetts.

5 kap. Ärenden i lagtinget

28 §

Hur ärenden tas upp till behandling i lagtinget

Ett ärende tas upp i lagtinget genom att landshövdingen i enlighet med självstyrelselagen överlämnar en framställning eller ett meddelande från republikens president.

Landskapsregeringen överlämnar ärenden till lagtinget i form av

- 1) ett lagförslag eller ett kompletterande lagförslag,
- 2) ett budgetförslag,
- 3) ett meddelande,
- 4) en berättelse,
- 5) en redogörelse eller
- 6) en årsredovisning i enlighet med 25 § landskapslagen (1971:42) om Ålands landskapsregering.

Lantrådet eller landshövdingen överlämnar ett ärende till lagtinget i form av ett meddelande.

Talmanskonferensen överlämnar ärenden till lagtinget i form av ett lagförslag som rör lagtingets organisation eller arbete eller som

rör Ålands delegation i Nordiska rådets organisation eller arbete.

En lagtingsledamot initierar ett ärende i lagtinget genom att väcka en motion. Lagtingsledamöterna har rätt att väcka

1) lagmotioner, som innehåller förslag om stiftande av en landskapslag eller laginitiativ till riksdagen,

2) anslutningsmotioner som innehåller förslag om stiftande av en landskapslag eller laginitiativ till riksdagen och som väcks senast den fjärde dagen efter att ett lagförslag eller förslag till laginitiativ till riksdagen antecknats för kännedom,

3) budgetmotioner, som innehåller förslag till anslag eller något annat beslut som ska tas upp i budgeten eller i en tilläggsbudget, framställning om extra anslag eller finansinitiativ till riksdagen samt

4) åtgärdsmotioner, som innehåller förslag om att lagberedning ska inledas eller att någon annan åtgärd vidtas av riksdagen, landskapsregeringen, självstyrelsepolitiska nämnden eller talmanskonferensen.

I arbetsordningen kan bestämmelser intas om andra sätt att uppta ärenden i lagtinget.

Ett ärende återtas på samma sätt som det väckts om inte annat bestäms i denna lagtingsordning eller i lagtingets arbetsordning. I arbetsordningen finns närmare bestämmelser om lagtingets ärenden och behandlingen av dem. Bestämmelser om tidsgränser inom vilka motioner ska vara inlämnade kan utfärdas genom arbetsordningen.

29 §

Medborgarinitiativ

Minst 1.000 personer som har rösträtt i lagtingsval har enligt vad som bestäms genom lagtingets arbetsordning rätt att överlämna ett initiativ till lagtinget om att en landskapslag ska stiftas, ändras eller upphävas.

30 §

Folkomröstningar

Om rådgivande folkomröstningar bestäms särskilt i en landskapslag.

31 §

Beredningen av ärenden

Landskapsregeringens lagförslag och budgetförslag, talmanskonferensens lagförslag, lagtingsledamöternas motioner samt medborgarinitiativ ska remitteras till ett utskott där det genomgår en beredning före den slutliga behandlingen i plenum.

En begäran från presidenten om lagtingets bifall till ikraftträdande av en internationell

förpliktelse ska talmannen utan dröjsmål över-
sända till landskapsregeringen för ett yttrande
som bör föreligga när ärendet remitteras till ett
utskott om inte talmannen, om möjligt efter att
ha hört talmanskonferensen, i ett enskilt ären-
de beslutat att ett yttrande inte är nödvändigt.
Landskapsregeringen ska behandla ett sådant
ärende i skyndsam ordning.

Bestämmelser om beredningen av övriga
ärenden finns i lagtingets arbetsordning.

32 §

Utskottens behandlingstväng

Utskotten ska avge betänkanden i de ärenden
som har remitterats till dem och som inte har
återkallats. Något betänkande behöver dock
inte avges i ett ärende om ärendet inte hinner
behandlas före utgången av valperioden.

33 §

Behandlingen i plenum

Förslag till en landskapslag, framställningar
från republikens president samt förslag till lag-
tingets arbetsordning tas upp till två behand-
lingar i plenum. Detsamma gäller lagtingets
utlåtande i enlighet med självstyrelselagens
12 § 2 mom.

I den första behandlingen av förslaget fö-
redras och debatteras utskottets betänkande,
varefter lagtinget fattar beslut om förslagets
innehåll. I den andra behandlingen som hålls
tidigast andra dagen efter det att den första
behandlingen har avslutats, beslutar lagtinget
om förslaget ska godkännas eller förkastas.

Övriga ärenden tas upp till en enda behand-
ling i plenum.

34 §

Beslut i plenum

Beslut i plenum fattas med flertalet av de
avgivna rösterna, om inte något annat bestäms
särskilt. Vid lika röstetal avgör talmannens
röst utom vid val då lotten avgör. Närmare
bestämmelser om röstningsförfarandet finns i
lagtingets arbetsordning.

35 §

Kvalificerad majoritet

Lagtingets beslut om ändring eller upphä-
vande av eller avvikelse från bestämmelserna
i självstyrelselagen för Åland och i jordförvärvs-
lagen för Åland ska vid ärendets andra behand-
ling omfattas av minst två tredjedelar av de
avgivna rösterna.

I en landskapslag kan det bestämmas att
ändring och upphävande av eller avvikelse från
landskapslagen ska omfattas av minst två tred-

jedelar av de avgivna rösterna. En sådan land-
skapslag antas i samma ordning som i 1 mom.

Om en landskapslag har antagits med kva-
lificerad majoritet ska detta framgå av lagen.

36 §

Misstroendeyrkande

I lagtingets arbetsordning finns närmare
bestämmelser om yrkanden om att lagtinget
ska förklara att lantrådet saknar lagtingets
förtroende. För godkännande av ett yrkande om
misstroende krävs minst 16 röster.

37 §

Spörsmål

Minst fem lagtingsledamöter kan framställa
ett skriftligt spörsmål riktat till landskapsre-
geringen i ett ärende som faller inom land-
skapsregeringens behörighet. Spörsmålet ska
besvaras på det sätt som närmare bestäms i
lagtingets arbetsordning. Lagtinget kan efter
avslutad diskussion fatta beslut om att upp-
mana landskapsregeringen att vidta åtgärder.

38 §

Frågor och debatter

En ledamot har rätt att i lagtinget ställa en
skriftlig fråga till landskapsregeringen eller
en medlem i landskapsregeringen i en angelä-
genhet inom landskapsregeringens behörighet.
Dessutom har ledamöterna möjlighet att vid
särskilda frågestunder ställa frågor till land-
skapsregeringen i angelägenheter inom land-
skapsregeringens behörighet.

Debatter om aktuella frågor kan ordnas i
plenum på beslut av talmanskonferensen. En
sådan debatt kan även ordnas som en allmän-
politisk debatt. Talmanskonferensen kan även
besluta att en debatt ska hållas i vilken enbart
en del av lagtingets ledamöter får delta. I en
sådan debatt ska lagtingsgrupperna behandlas
lika.

Lagtinget fattar inte beslut med anledning
av frågor och debatter.

Närmare bestämmelser om frågor, frågestun-
der och debatter finns i lagtingets arbetsord-
ning.

39 §

Lantrådets förtroendefråga

Lantrådet har rätt att i samband med be-
handlingen av ett ärende skriftligen meddela
lagtinget att ärendets avgörande på ett visst
sätt innebär att lantrådet anser sig sakna lag-

tingets förtroende. Om ett sådant avgörande träffas ska landskapsregeringen avgå.

40 §

Lantrådets och ministrarnas rätt att vara närvarande och delta i debatten

Medlemmarna i landskapsregeringen har rätt att vara närvarande och delta i debatten i plenum.

41 §

Landshövdingens rätt att vara närvarande och att yttra sig

Landshövdingen har rätt att vara närvarande vid plenum och att yttra sig i frågor som berör förhållandet mellan Åland och riket.

42 §

Fortsatt behandling av ärenden

Har behandlingen av ett ärende inte slutförts under ett arbetsår fortsätter den under följande arbetsår om inte lagtingsval har förrättats däremellan.

43 §

Godkännande av tjänstekollektivavtal

I arbetsordningen kan det intas bestämmelser om att ett utskott ges i uppdrag att följa landskapsregeringens förhandlingar om tjänstekollektivavtal för landskapets tjänsteinnehavare och till den del lagtingets godkännande är behövligt, godkänna avtalet. Ett sådant utskott kan underställa lagtinget sitt beslut i ärendet för fastställelse.

Närmare bestämmelser kan intas i lagtingets arbetsordning.

6 kap.**Information och offentlighet**

44 §

Lagtingets rätt att få information

Lagtinget har rätt att av landskapsregeringen, dess underlydande myndigheter och tjänstemän få de upplysningar som behövs för behandlingen av ett ärende. Den som saken gäller ska se till att utskott eller andra lagtingsorgan utan dröjsmål får handlingar och andra upplysningar som de behöver.

45 §

Lantrådets upplysningar

Lantrådet eller en minister som lantrådet utser kan ge lagtinget upplysningar i aktuella

frågor. Lagtinget fattar inte beslut med anledning av upplysningar.

46 §

Offentligheten i lagtingets verksamhet

Lagtingets plenum är offentliga, om inte lagtinget av synnerligen vägande skäl beslutar något annat i ett enskilt ärende.

Utskottens sammanträden är inte offentliga om inte annat beslutas i lagtingets arbetsordning.

Lagtinget publicerar lagtingshandlingarna enligt vad som närmare bestäms i lagtingets arbetsordning.

47 §

Meddelande om fattade beslut

I lagtingets arbetsordning finns bestämmelser om meddelanden om de beslut som lagtinget har fattat.

7 kap.**Lagtingsgrupper**

48 §

Lagtingsgrupper

Lagtingsledamöter kan komma överens om att samverka som en lagtingsgrupp i lagtinget. Närmare bestämmelser om lagtingsgrupperna kan intas i arbetsordningen.

8 kap.**Finanserna**

49 §

Skatter och avgifter

Om landskapet tillkommande tilläggsskatt på inkomst och tillfällig extra inkomstskatt samt landskapet tillkommande närings- och nöjesskatter bestäms genom en landskapslag, som ska innehålla bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek samt om de skattskyldigas rättsskydd.

Bestämmelser om avgifter samt om de allmänna grunderna för storleken av avgifter för åländska myndigheters prestationer, tjänster och övriga verksamheter ska utfärdas genom landskapslag.

50 §

Upplåning och säkerheter

Lån kan upptas endast med lagtingets samtycke. Av samtycket ska de nya lånens eller skuldens maximibelopp framgå.

Landskapsregeringen får bevilja borgen och garanti endast med lagtingets samtycke.

51 §

Budgeten

Lagtinget beslutar om Ålands budget för ett kalenderår i sänder (*finansår*). Landskapsregeringens förslag till en budget samt ett förslag till en landskapslag som ansluter sig till budgeten ska överlämnas till lagtinget vid en tidpunkt som anges i en landskapslag.

Om lagtinget inte har beslutat om budgeten före finansårets början ska landskapsregeringens förslag till budget gälla tills lagtinget fattat beslut om budgeten.

Budgeten publiceras i Ålands författningssamling.

52 §

Tilläggsbudget

Om det finns behov av att ändra landskapets budget ska landskapsregeringen överlämna ett förslag till tilläggsbudget till lagtinget.

53 §

Budgetens innehåll

I landskapsbudgeten ingår de årliga inkomsterna och anslag för de årliga utgifterna. Vidare anges ändamålen för anslagen och övriga budgetmotiveringar. Bestämmelser om att budgeten får innehålla inkomstposter eller anslag som motsvarar skillnaden mellan inkomster och utgifter som står i direkt samband med varandra, kan intas i en landskapslag.

Anslagen i budgeten ska täckas av inkomstposterna. Vid anslagstäckningen kan på det sätt som anges genom en landskapslag, beaktas de överskott eller underskott som framgår av landskapets bokslut.

Sådana inkomstposter och anslag som motsvarar inkomster och utgifter som har samband med varandra kan, på det sätt som anges genom en landskapslag, tas in i budgeten för flera finansår.

54 §

Anslag i budgeten

Anslag tas upp i budgeten som fasta anslag, förslagsanslag eller reservationsanslag.

Förslagsanslag får överskridas och reservationsanslag överförs till ett senare finansår enligt vad som bestäms genom en landskapslag. Fasta anslag och reservationsanslag får inte överskridas och fasta anslag får inte överföras, om detta inte har tillåtits genom en landskapslag.

Ett anslag får inte flyttas från ett ställe i budgeten till ett annat, om inte detta tillåts i budgeten. Genom en landskapslag kan dock tillåtas att ett anslag överförs till ett annat ställe som har nära samband med dess ändamål.

I budgeten kan beviljas en till beloppet och ändamålet avgränsad fullmakt att under finansåret ingå förbindelse om utgifter för vilka anslag tas in i budgetarna för de följande finansåren i enlighet med vad som närmare bestäms i en landskapslag.

55 §

Fonder utanför budget

Om det är ändamålsenligt för skötseln av en bestående uppgift kan lagtinget bestämma att en fond ska inrättas utanför landskapets budget genom en landskapslag.

För att ett förslag till en landskapslag om inrättande av en fond utanför budgeten eller om väsentlig utvidgning av en sådan fond eller dess ändamål ska godkännas krävs i lagtinget minst två tredjedelars majoritet av de avgivna rösterna.

56 §

Övervakning och revision av finanserna

Lagtinget övervakar landskapets finanser och hur budgeten iakttas. Närmare bestämmelser om revisionen utfärdas genom en landskapslag.

57 §

Ålands egendom

Fast egendom som tillhör landskapet kan överlätas endast med lagtingets samtycke i enlighet med vad som bestäms närmare i en landskapslag.

9 kap.

Internationella förhållanden

58 §

Behörighet i internationella frågor

Lagtinget ger i enlighet med självstyrelselagen sitt bifall till ikraftträdandet av internationella avtal.

Landskapsregeringen svarar i enlighet med självstyrelselagen för medverkan i förhandlingar om internationella förpliktelser samt i beredning av beslut som fattas i Europeiska unionen. Landskapsregeringen beslutar om åtgärder som hänför sig till dem om inte beslutet kräver godkännande av lagtinget.

Lagtinget deltar i beredningen av beslut som fattas i Europeiska unionen enligt vad som sägs i denna lagtingsordning.

59 §

Lagtingets deltagande i beredningen av ärenden som gäller Europeiska unionen

Lagtinget behandlar förslag till sådana rättsakter, fördrag eller andra åtgärder om vilka beslut fattas inom Europeiska unionen och som annars enligt självstyrelselagen skulle falla inom lagtingets behörighet.

Landskapsregeringen ska utan dröjsmål informera lagtinget om sin syn på förslag till rättsakter, fördrag eller andra ärenden som bereds inom Europeiska unionens institutioner då förslaget är av intresse för Åland. Landskapsregeringen ska sedan den fått kännedom om ett sådant förslag utan dröjsmål sända förslaget till lagtinget genom en skrivelse så att lagtinget kan ta ställning till det. Förslaget behandlas i självstyrelsepolitiska nämnden och vanligen i ett eller flera andra utskott som ger utlåtande till självstyrelsepolitiska nämnden. Självstyrelsepolitiska nämnden kan vid behov ge ett yttrande om förslaget till landskapsregeringen. Talmanskonferensen kan besluta att ett sådant ärende också ska tas upp till debatt i plenum, varvid lagtinget dock inte fattar beslut i saken.

Landskapsregeringen ska ge självstyrelsepolitiska nämnden information om ärendets behandling i statsrådet samt i mån av möjlighet om behandlingen i Europeiska unionen.

Självstyrelsepolitiska nämnden kan ge landskapsregeringen ett utlåtande med anledning av en utredning eller information som avses i denna paragraf.

60 §

Lagtingets rätt att få information i internationella frågor

Självstyrelsepolitiska nämnden och lagtingets behöriga utskott ska på begäran och även annars vid behov få en utredning av landskapsregeringen om frågor som gäller de framställningar som landskapsregeringen i enlighet med självstyrelselagen gjort hos en behörig myndighet i fråga om förhandlingar om fördrag och andra internationella förpliktelser. Detsamma gäller om förhandlingar angående fördrag och andra internationella förpliktelser i fråga om angelägenheter som faller inom landskapets behörighet och där landskapsregeringen enligt självstyrelselagen ska få underrättelse om eller tillfälle att delta i förhandlingar.

Självstyrelsepolitiska nämnden och utskotten kan ge landskapsregeringen ett utlåtande med anledning av en utredning eller information som avses ovan.

Om landskapsregeringens yttranden över presidentens begäran om lagtingets bifall till ikraftträdande av en internationell förpliktelse bestäms i 31 §.

61 §

Lagtingets deltagande i parlamentens subsidiaritetskontroll

Bestämmelser om hur beslut fattas om lagtingets ståndpunkt huruvida ett utkast till en europeisk lagstiftningsakt är förenligt med subsidiaritetsprincipen finns i lagtingets arbetsordning.

62 §

Sekretess

Medlemmarna i självstyrelsepolitiska nämnden eller i ett utskott som deltar i behandlingen av ärenden som gäller Europeiska unionen ska iaktta den sekretess som är påkallad av att rikslagstiftningen gäller för sekretess och handlingars offentlighet i frågor som avses i 9a kap. självstyrelselagen.

I fråga om sekretess för andra än i 1 mom. avsedda ärenden gäller vad utskottet i varje enskilt fall efter att ha hört landskapsregeringen beslutar.

10 kap.**Närmare bestämmelser om lagtinget**

63 §

Lagtingets arbetsordning samt reglementen och instruktioner

Närmare bestämmelser om förfarandet i lagtinget samt om lagtingets organ och lagtingsarbetet utfärdas i lagtingets arbetsordning. Arbetsordningen ska godkännas i plenum i den ordning som gäller för behandling av förslag till landskapslagar samt publiceras i Ålands författningssamling.

Lagtinget kan innan lagtingsordningen trätt i kraft på förslag av talmanskonferensen och i den ordning som föreskrivs i 1 mom. godkänna en ny arbetsordning. Arbetsordningen kan dock inte träda i kraft innan lagtingsordningen träder i kraft.

Lagtinget kan utfärda reglementen för lagtingets interna förvaltning, för val som lagtinget förrättar och för annan detaljerad reglering av lagtingsarbetet. Dessutom kan lagtinget anta instruktioner för de organ som det utser.

**11 kap.
Ikraftträdande**

64 §

Denna lagtingsordning träder i kraft den 1 november 2011, dock så att bestämmelserna i 8 kap. om finanserna träder i kraft den 1 januari 2013.

Genom denna lagtingsordning upphävs lagtingsordningen (1972:11) för landskapet Åland jämte ändringar.

Beslut om ändring eller upphävande av eller avvikelser från bestämmelser i denna lagtingsordning ska vid ärendets andra behandling omfattas av minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

Mariehamn den 21 oktober 2011

VIVEKA ERIKSSON
lantråd

B r i t t L u n d b e r g
föredragande minister